Miksi Ukraina on Suomelle tärkeä ?

Suomi ei ole Ukraina, mutta molemmat sijaitsevat Venäjän länsirajalla.

Ukraina ei ole kaukana: etäisyys Kiova-Helsinki sama kuin Helsinki-Utsjoki.

Mikäli Venäjä onnistuu siirtämään Ukrainan etupiiriinsä,
paine kasvaa Venäjän länsirajan muissakin osissa.

Venäjän paine on jo lisääntynyt Valko-Venäjällä:
pyrkiikö Venäjä esim. rajoittamaan Valko-Venäjän länsiyhteistyötä
vai vauhdittamaan RuBel-valtioliiton toimeenpanoa ?

Kari Liuhto, professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu
Ulkoasiainvaliokunta, Helsinki, 10.1.2019, sähköposti: Kari.Liuhto@utu.fi

Ukrainan tilanteen kiristymisen taustalla mm.

I) Idän ja lännen pitkäaikainen etupiirikiista Ukrainassa

II) Ukrainan Venäjä-suhdetta hiertävät toimet

III) Nord Stream 2-kaasuputki heikentää Ukrainaa

I) Idän ja lännen pitkäaikainen etupiirikiista Ukrainassa

1) Presidenttiehdokas Jushtshenkon myrkytys 2004, Venäjä-mielisen Janukovitshin nousu presidentiksi 2010 ja maastapako 2014. Krimin valtaus ja Donbassin sotilaallisuudet keväästä 2014.

2) **Minskin sopimus ei pidä.** 1.1.2019 kuoli ukrainalaissotilas Donbassissa. Viime vuonna kuoli 133 ukrainalaissotilasta.

3) Ukrainassa vaalivuosi 2019: presidentinvaalien 1. kierros 31.3 ja 2. kierros 21.4. Parlamenttivaalit järjestetään 27.10.

4) **Venäjä pyrkii estämään Viktor Poroshenkon uudelleenvalinnan.**

I) Presidentinvaalien 2. kierrokselle 2 alla olevaa ?

Julia Timoshenko (s. 1960)	Volodomyr Zelenskiy (s. 1978)	Petro Poroshenko (s. 1965)
Nykykannatus: noin 20%	Nykykannatus: 15-20%	Nykykannatus: 10-15%
Oranssivallankumouksen avainhenkilö – ex-pääministeri	Ei poliittista kokemusta: protestiäänestäjien ja nuorten suosikki	Poliittinen kameleontti: voitti 2014 vaalit reformistina – nyt ratsastaa kansallismielisyydellä
Talous: vaurastui kaasu- ja öljybisneksellä jo 1990-luvulla	Talous: tukijana miljardööri Ihor Kolomoiski (PP-kriitikko)	Talous: omaisuuden arvo $ 1,3 mrd vuonna 2014
Venäjä-suhde: Venäjä ilmaissut tukeaan Timoshenkolle	Venäjä-suhde: mikä on Kolomoiskin suhde Venäjään?	Venäjä-suhde: Venäjä haluaa Poroshenkon tilalle toisen
Muuta: nälkälakossa vankilassa Janukovitshin valtakaudella; taloudellisia epämääräisyyksiä	Muuta: suosittu TV-koomikko; sekä Kolomoiski että Timoshenko lähtöisin Dnipropetrovskista	Muuta: harras ortodoksi; ex-presidentti Jushtshenko on Poroshenkon 2 lapsen kummi

Timoshenkon kannatus on laskussa, kun taas Poroshenkon nousussa. Zelenskiyn kannatuksen pysyvyys on arvoitus. 1. kierroksella tippuva voi testamenttaamalla äänensä olla ”*kuninkaantekijä*”. 2. kierroksella erittäin tiukka kisa.

II) Ukrainan Venäjä-suhdetta hiertävät toimet

1) Vesikanavan katkaisu Krimille kesällä 2014:
kanava kattoi aiemmin 85% Krimin niemimaan vesihuollosta.

2) Kielilain kiristäminen: mm. kouluopetus ja media.

3) Ukrainan ortodoksikirkon irtaantuminen
Moskovan patriarkaatin alaisuudesta viime viikolla
(historiallinen arvovaltatappio Venäjälle: Ukrainan pääkirkko
siirtyi Moskovan alaisuuteen vuonna 1686).

III) Nord Stream 2-kaasuputki heikentää Ukrainaa

Euroopan unioni

Kaasun kulutus: 490 mrd m3
Oma tuotanto: 130 mrd m3
UK:n tuotanto: 40 mrd m3
Hollannin tuotanto: 35 mrd m3

Tuonti: 360 mrd m3
Venäjältä: n. 45%
Norjasta: n. 35%

Tuonti putkia pitkin: n. 85%
LNG-tuonti (laivoilla): n. 15%

EU:n LNG-terminaalien käyttöaste on vain 25%

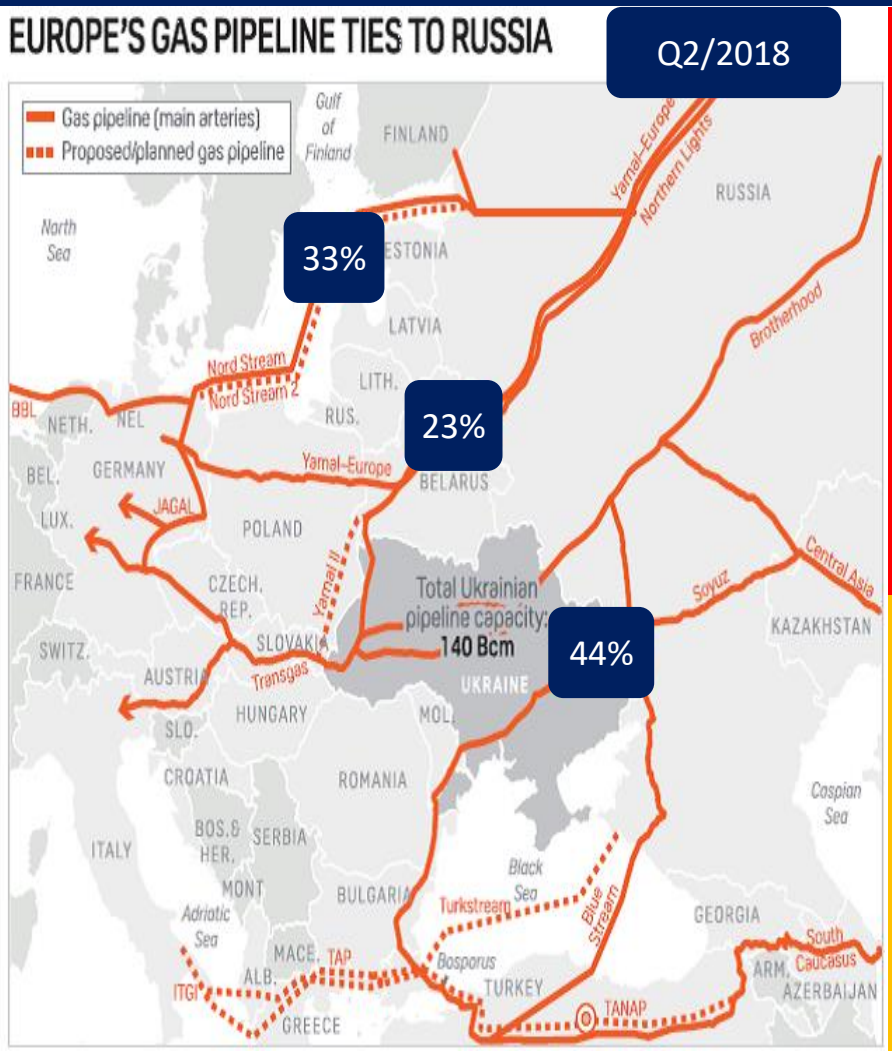
Yhdysvallat

Kokonaisuudessaan USA:n LNG-vienti oli 17 mrd m3 2017 – vuotta aiemmin 4 mrd m3

USA:sta tuotiin 2 mrd m3 2017

Arvio: EU:n tuonti USA:sta 8 mrd m3 vuonna 2020

USA:n itärannikon LNG-terminaalikapasiteetti nyt 40 mrd m3 – voi kasvaa 110 mrd kuutiometriin lähivuosina

Venäjä

Kaasun kokonaisvienti: n. 230 mrd m3

Kaasun vienti EU:hun: n. 160 mrd m3

Kaasun vientitulot: $ 40 mrd
Koko vientitulot: $ 350 mrd

Nord Stream 1: 55 mrd m3
Blue Stream: 17 mrd m3

Nord Stream 2: 55 mrd m3
TurkStream: 32 mrd m3

LNG-vienti: 16 mrd m3

Ukraina

Kaasun kulutus: 32 mrd m3
Oma tuotanto: 21 mrd m3

Tuonti: 11 mrd m3
Tuonti: 61% Slovakiasta, 32% Unkarista ja 7% Puolasta

Kaasutransito: 87 mrd m3
Transitosopimus umpeutuu 1.1.2020

Kaasutransitotulot: € 3 mrd
Koko budjettitulot: € 35 mrd

Nord Stream 2 jätti Tanskalle uuden lupahakemuksen elokuussa 2018. Yhtiö aikoo kiertää Tanskan aluevedet Bornholmin länsipuolelta. Käsittelyaika noin vuosi. Putken laskeminen Itämeren pohjaan alkoi syyskuussa 2018. Putken valmistuminen viivästynee hieman, mutta putki lienee käytössä jo vuonna 2020.

Ukrainan ja Venäjän välisen sodan uhka: Venäjän pelotteluyritys (Poroshenko 2 = sota) ?

1) Venäjä lisännyt sotilaallista voimaansa Ukrainan itärajalla, Asovanmeren lähipiirissä ja Krimillä.

2) Ukrainan puolustusbudjetti tuplaantunut vuodesta 2013: viime vuonna € 5 miljardia eli 5% Ukrainan BKT:sta.

3) Amerikkalainen sotilasalus siirtyi Välimereltä Mustallemerelle viime sunnuntaina.

4) Hybridioperaatiot mahdollisia Ukrainassa: Venäjä kaavailee kaasuiskua Itä-Ukrainaan, jolla se voi hankkia oikeutuksen sotaan (Kyiv Post 4.1.2019).

5) Venäjän provokaation välttämiseksi Moskovassa ja Pietarissa asuvat ukrainalaiset äänestävät presidentinvaaleissa Ukrainan Helsingin-suurlähetystössä. Venäjällä elää 2,5 miljoonaa ukrainalaista, joista vain murto-osa matkustaa Helsinkiin. Provokaation todennäköisyys Helsingissä ?

Tutkijan näkemys, mitä pitäisi tehdä

1) Varoittaa Venäjää sodan seurauksista Ukrainassa
- sanktiot tulisivat iskemään kipeästi (energiavienti, Venäjän valtion omistus ja hankkeet ulkomailla, ml. Nord Stream 2 ja Fennovoima ?)

2) Varoittaa Ukrainaa liian nopeasta länsi-integraatiosta
- Venäjä ei tule hyväksymään Ukrainan Nato-yhteistyötä:
Ukrainan koillisrajalta alle 600 km Moskovaan

3) Suomessa lisättävä uutisointia Ukrainasta
- Venäläisessä mediassa ”*Ukraina: luhistunut valtio*”-propaganda lisääntynyt

4) Vahvistettava maamme analysointikykyä Ukrainan osalta
- vaaranvuosia:
2019 vaalivuosi ja kaasutransitosopimuksen umpeutuminen
2020 Ukrainan kiertävät kaasuputket toiminnassa
2024 Venäjällä valitaan Putinille seuraaja
(Tshetshenian sodan rooli Putinin suosion nostamisessa)

Kari Liuhto, professori, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu, sähköposti: Kari.Liuhto@utu.fi